

Մէջէ զանոնք տեսակներու կը բաժնէ, կը բաղդատէ զանոնք հնդեւրոպական ուրիշ լեզուներու հետ, և կ'ընէ համառօտ դիտողութիւններ, որոնք մերթ նորութիւններ են: Այսպէս ամուսին բառին համար, «որ կը նշանակէ միանգամայն այրը և կինը» կը դիտէ (էջ 23) թէ «ո հոլովումը ունի (սեռ. ամուսնոյ) երբ կը նշանակէ այրը, և ա հոլովումը (սեռ. ամուսնի, գործ. ամուսնաւ¹) երբ կը նշանակէ կինը, հետեցընելով Հայկազեանի կոչած օրինակներէն. զոր և հնդեւրոպական բառ մը կը համարի մեկնուած Բուզէէ իրը «*vivant avec*» մինչ մենք մեկնած էինք իրը զուգակից ամ — (զոյգ ամ — որձիք) — ու (շաղկապ այր ու ձի) — սին (հետ, կից միասին, իմովսակ²):

Խօսելով երկին բառին յոգնակի ենթաձեւին վրայ՝ երկինք կը դիտէ թէ «մտածել կու տայ լատիններէն յոգ. *caeli* լատիններէն Ս. Գրքին և քրիստոնեայ մասնագիրներուն, որ երբայեցէրէնի ազդեցութիւնէն յառաջ եկած է. միջոց չունինք որոշելու թէ հայերէն ձեւին վրայ ինչ կըրնայ եղած ըլլալ երբայական հսին ազդեցութիւնը»: Մենք կը կարծենք որոշ կերպով ցցուցած ըլլալ թէ երկին եզակի ձեւը ունի հայերէնէն է, իսկ երկինք յոգնակի ձեւը՝ պարզապէս երբայեցէրէնի և քրիստոնէական ազդեցութեան տակ կազմուած է³:

Պր. Մէյլէ, ի վերջ իր քննութեանց՝ հայերէնի յոգնակիի ձեւերուն ու գործածութեանց մասին հետեւեալ եզրակացութեանց կը յանգի. «Ինչպէս հոլովական ձեւերը, յոգնակիի ձեւերն ալ դասական հայերէնի մէջ պահած են արժէքը զոր ունէին հնդեւրոպականի մէջ:

Անոց գործածուած են իրենց բոլոր բանաւոր իմաստովը. աւելին, կը հան-

դիպի որ ստէպ անոնք կը նշանակեն միակ իր մը կազմուած զանազան մասերէ: Վերջապէս, անոր գործածութիւնը ընդարձակուած ալ է, և յոգնակին չափով մը վերացեալ անուններու նկարագրականն եղած է, բայց այս տեսակ անուններու մեծագոյն մասին մէջ ալ դեռ կը նշմարուի յոգնակիին արժէքը: Գրասական լեզուին մէջ ոչ մէկ երեւոյթ նախատեսել չի տար կործանումը յոգնակիի դրութեան որ իրականանալու վրայ է, քանի որ, հանդիպելով միջին և արդի հայերէններու բոլոր բարբառներուն մէջ ալ՝ մերձուստ յաջորդած ըլլալու է այն շրջանին ուր հաստատուեցաւ հին հայերէնը»:

Այս եզրակացութեանց ինչ ինչ կէտեր դեռ վիճելի են:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Էջ
Թիրաբոյ մէջ	241
ԱՆԴՐԻԿԵԱՆ Հ. Ն. — Հրատարակուած իտալական թագաւորութեան	242
ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ Հ. Ն. — Չանտանցեղի կենդանիներու անդրեւութանան (թարգմանարար)	246
ՄԷԼԷՔԵԱՆ ԵՂԻԱ. — Բանաստեղծութիւններ	253
ԻՐԱՆԵԼՈՅՑ ՄԻՍԱՅԷԼԻ. — Ի Ս. Խաչն Քրիստոսի	258
ԱՆԴՐԻԿԵԱՆ Հ. Ն. — Ճամբու զգայնութիւններ իտալիոյ մէջ	265
Voltaire. — Գրադէտներուն վիճակը (թուղթ առ Լըֆէրբրոս)	274
ԱՊԿԵԵԱՆ Հ. Յ. — Յունարէն թէ լատիներէն	276
ԶԻՊՈՒՆԻ. — Ժողովրդական վէպերու յիշած ձիերը	279
Հայ արուեստագիտուհի մը Անգլիոյ մէջ անգլ. Madame Թերթէն N ^o 801 թարգմ. Հ. Թ. Օտապալեան	282
Գիրքեր ու թերթեր	284

1. Մէյլէ գործիականի դիմաց անուշադրութեամբ ամուսնի դրած է, բացառականը:
 2. Սին սան ամանցներու մասին, տես Բազմ. 1903 էջ 366 Սանսքրիտ և Գամագիտ իսանդուն ատուգաբանութիւնը յօդուածը:
 3. Հմտ. Բազմ. 1906 էջ 10